

TBMM

(S. Sayısı: 644)

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Suriye Arap Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Dicle Nehrinden Su Çekilmesi İçin Suriye Topraklarında Pompa İstasyonu Kurulması Konusundaki Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Çevre ile Dışişleri Komisyonları Raporları (1/956)

Not: Tasarı Başkanlıkça; tali olarak Çevre ile Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji komisyonlarına, esas olarak da Dışişleri Komisyonuna havale edilmiştir.

T.C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

Sayı: B.02.0.KKG.0.10/101-208/4098

01/10/2010

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığı'nca hazırlanan ve Başkanlığımıza arzı Bakanlar Kurulu'nca 26/8/2010 tarihinde kararlaştırılan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Suriye Arap Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Dicle Nehrinden Su Çekilmesi İçin Suriye Topraklarında Pompa İstasyonu Kurulması Konusundaki Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı" ile gerekçesi birlikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Recep Tayyip Erdoğan

Başbakan

GEREKÇE

"Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Suriye Arap Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Dicle Nehrinden Su Çekilmesi İçin Suriye Topraklarında Pompa İstasyonu Kurulması Konusundaki Mutabakat Zaptı" ülkemiz ile Suriye arasında tesis edilen Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi Toplantıları çerçevesinde 23 Aralık 2009 tarihinde Şam'da imzalanmıştır.

Söz konusu Mutabakat Zaptı'nın imzalanması, Suriye ile su alanındaki işbirliğimizin geliştirilmesi, Fırat ve Dicle nehirlerinin tek bir havza oluşturduğu yönündeki tezimizin desteklenmesi ve kıyıdaş ülkeler arasında anılan nehirlerle ilişkin olarak yürütülen görüşmelerin "iki nehir, tek havza" yaklaşımımız temelinde ilerlemesine katkı sağlaması bakımından önem taşımaktadır.

Çevre Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Çevre Komisyonu

8/11/2010

Esas No.: 1/956

Karar No.: 32

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığınca hazırlanarak Bakanlar Kurulunca Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça 15/10/2010 tarihinde tali komisyon olarak Komisyonumuz ile Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonuna, esas komisyon olarak da Dışişleri Komisyonuna havale edilen 1/956 esas numaralı "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Suriye Arap Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Dicle Nehrinden Su Çekilmesi İçin Suriye Topraklarında Pompa İstasyonu Kurulması Konusundaki Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı" Komisyonumuzun 27/10/2010 tarihinde yaptığı toplantısında; Dışişleri ile Çevre ve Orman bakanlıkları temsilcilerinin katılımlarıyla incelenip görüşülmüştür.

Tasarı ve gerekçesi incelendiği zaman; Mutabakat Zaptı ile Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Suriye Arap Cumhuriyeti Hükümeti arasında su alanında işbirliğinin geliştirilmesinin, Fırat ve Dicle nehirlerinin tek bir havza oluşturduğu yönündeki tezimizin desteklenmesi ve kıyıdaş ülkeler arasında anılan nehirlerle ilişkin olarak yürütülen görüşmelerin 'iki nehir, tek havza' yaklaşımımız temelinde ilerlemesine katkı sağlamasının hedeflendiği anlaşılmaktadır.

Komisyonumuzda Tasarının tümü üzerinde yapılan görüşmelerde;

- Dicle nehrinin Türkiye ile Suriye arasında yaklaşık 40 kilometrelik kesimde bir sınır oluşturmakta olduğu,

- Dicle nehrinin sınır aşan bir su olması dolayısıyla mansap ülke konumunda olan Irak'ın da burada rolünün olduğu ve Irak ile Suriye hükümetleri arasında 2002 yılında bir anlaşma imzalandığı,

- Bu anlaşma ile Irak tarafının Suriye'ye Dicle nehri üzerinde pompajla su almasına izin vermekte olduğu ve bu Anlaşmanın da zaman zaman Türkiye ile Suriye arasında yapılan anlaşmalarda gündeme geldiği,

- Bu konunun Türkiye ile Suriye arasında mevcut anlaşmalar bağlamında ele alındığı ve Mutabakat Zaptında ifade edildiği gibi çekim patentli verilen yılın aylarına göre çekilecek suyun miktarının anlaşmaya uygun olması gerektiği,

- Su çekme hususunun müktesep bir hak olmayacağı,

- Dicle nehrinin Suriye'nin su alacağı noktadan mansaba doğru olan bölümünde Türkiye'nin Dicle nehrinden bir su kullanımının söz konusu olmadığı, bu suyun Irak'a gittiği, Irak ile Suriye'nin de zaten bir anlaşma yaptığı dikkate alındığında Türkiye'nin de bu konuda Suriye'ye yardımcı olacağını ifade ederek bu Mutabakat Zaptını imzaladığı

ifade edilmiştir.

Komisyonumuz, İçtüzüğün 23 üncü maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca Tasarının yalnızca geneli üzerinde görüşme yapılmasına karar vermiş ve tali komisyon olması dolayısıyla geneli üzerinde yürüttüğü çalışmalarını neticesinde olumlu görüş ile Tasarıyı benimsemiştir.

Raporumuz, esas komisyon olan Dışişleri Komisyonuna sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Sözcü	Üye
<i>Haluk Özdalga</i>	<i>Safiye Seymenoğlu</i>	<i>Ali Rıza Alaboyun</i>
Ankara	Trabzon	Aksaray
Üye	Üye	Üye
<i>Kemal Demirel</i>	<i>Mustafa Kemal Cengiz</i>	<i>Hamza Yanılmaz</i>
Bursa	Çanakkale	Elazığ
Üye	Üye	Üye
<i>Sebahattin Karakelle</i>	<i>Fehmi Murat Sönmez</i>	<i>Abdulmuttalip Özbek</i>
Erzincan	Eskişehir	Hakkari
Üye	Üye	Üye
<i>Pervin Buldan</i>	<i>Hikmet Erenkaya</i>	<i>Birnur Şahinoğlu</i>
Iğdır	Kocaeli	Samsun
	Üye	
	<i>Osman Coşkun</i>	
	Yozgat	

Dışışleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Dışışleri Komisyonu

23 Şubat 2011

Esas No.: 1/956

Karar No.: 133

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışışleri Bakanlığı tarafından hazırlanarak Bakanlar Kurulunca 01/10/2010 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça 15/10/2010 tarihinde tali komisyon olarak Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu ile Çevre Komisyonuna, esas komisyon olarak da Komisyonumuza havale edilen "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Suriye Arap Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Dicle Nehrinden Su Çekilmesi İçin Suriye Topraklarında Pompa İstasyonu Kurulması Konusundaki Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı" Komisyonumuzun 16/2/2011 tarihli 22 nci toplantısında Dışışleri Bakanlığı ve Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü temsilcilerinin de katılımlarıyla görüşülmüştür.

Tasarı ve gerekçesi incelendiğinde, Türkiye-Suriye Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi toplantısı kapsamında 23 Aralık 2009 tarihinde Şam'da imzalanan Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Suriye Arap Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Dicle Nehrinden Su Çekilmesi İçin Suriye Topraklarında Pompa İstasyonu Kurulması Konusundaki Mutabakat Zaptı'nın Suriye ile su alanındaki işbirliğimizin geliştirilmesi amacıyla hazırlandığı anlaşılmıştır.

Komisyonumuzda Tasarının tümü üzerinde yapılan görüşmelerde Komisyon üyelerimizin çoğunluğu tarafından, Fırat ve Dicle nehirlerinin tek bir havza oluşturduğu yönündeki Ülkemiz tezinin desteklenmesine ve kıyıdaş ülkeler arasında anılan nehirlerle ilişkin olarak yürütülen görüşmelerin "iki nehir, tek havza" yaklaşımımız temelinde ilerlemesine katkı sağladığı anlaşılan Mutabakat Zaptı'na bağlayıcılık kazandırılmasının Ülkemiz açısından faydalı olacağı ifade edilmiştir. Bununla birlikte, Anamuhalefet Partisine mensup Komisyon üyelerimiz tarafından Ülkemizin Suriye ile ilişkilerinde su konusunun özel bir önem arz ettiği ve görüşülmekte olan Mutabakat Zaptı hükümlerinin Ülkemizin bu konudaki hassasiyetlerini yeterince yansıtmadığı dile getirilmiştir.

Tasarının tümü üzerindeki görüşmelerin ardından Tasarı ve gerekçesi Komisyonumuzca benimsenerek oy çokluğu ile maddelerin görüşülmesine geçilmiştir.

Tasarının 1 inci, 2 nci, 3 üncü maddeleri ile tümü aynen ve oy çokluğu ile kabul edilmiştir. Komisyon Raporuna muhalefet şerhi koymak isteyen üyelerimize 21 Şubat 2011 Pazartesi günü saat 12:00'a kadar süre verilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekili	Kâtip
<i>H. Murat Mercan</i>	<i>Mehmet Ceylan</i>	<i>Mehmet Çerçi</i>
Eskişehir	Karabük	Manisa
Üye	Üye	Üye
<i>Zeynep Dağı</i>	<i>Onur Öymen</i>	<i>Fevzi Şanverdi</i>
Ankara	Bursa	Hatay
	(Muhalefet şerhi)	
Üye	Üye	Üye
<i>Mehmet Ufuk Uras</i>	<i>Canan Arıtman</i>	<i>Abdullah Çalışkan</i>
İstanbul	İzmir	Kırşehir
	(Muhalefet şerhi)	
Üye	Üye	Üye
<i>Hüseyin Tuğcu</i>	<i>Mehmet Şahin</i>	<i>Gönül Bekin Şahkulubey</i>
Kütahya	Malatya	Mardin
Üye	Üye	Üye
<i>Metin Ergun</i>	<i>Şaban Dişli</i>	<i>Abdulkadir Emin Önen</i>
Muğla	Sakarya	Şanlıurfa
	Üye	
	<i>Necip Taylan</i>	
	Tekirdağ	

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE SURİYE ARAP CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ARASINDA DİCLE NEHRİNDEN SU ÇEKİLMESİ İÇİN SURİYE TOPRAKLARINDA POMPA İSTASYONU KURULMASI KONUSUNDAKİ MUTABAKAT ZAPTININ ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1- (1) 23 Aralık 2009 tarihinde Şam’da imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Suriye Arap Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Dicle Nehrinden Su Çekilmesi İçin Suriye Topraklarında Pompa İstasyonu Kurulması Konusundaki Mutabakat Zaptı”nın onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Recep Tayyip Erdoğan

Başbakan

Devlet Bak. ve Başb. Yrd.

C. Çiçek

Devlet Bakanı

M. Aydın

Devlet Bakanı

M. Z. Çağlayan

Devlet Bakanı

S. A. Kavaf

Millî Savunma Bakanı

M. V. Gönül

Maliye Bakanı

M. Şimşek

Sağlık Bakanı

R. Akdağ

Çalışma ve Sos. Güv. Bakanı

Ö. Dinçer

Kültür ve Turizm Bakanı

E. Günay

DİŞİŞLERİ KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE SURİYE ARAP CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ARASINDA DİCLE NEHRİNDEN SU ÇEKİLMESİ İÇİN SURİYE TOPRAKLARINDA POMPA İSTASYONU KURULMASI KONUSUNDAKİ MUTABAKAT ZAPTININ ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1- Tasarının 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2- Tasarının 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3- Tasarının 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Devlet Bak. ve Başb. Yrd.

B. Arınç

Devlet Bakanı

H. Yazıcı

Devlet Bakanı

F. Çelik

Devlet Bakanı

C. Yılmaz

İçişleri Bakanı

B. Atalay

Millî Eğitim Bakanı

N. Çubukçu

Ulaştırma Bakanı

B. Yıldırım

Sanayi ve Ticaret Bakanı

N. Ergün

Çevre ve Orman Bakanı

V. Eroğlu

Devlet Bak. ve Başb. Yrd.

A. Babacan

Devlet Bakanı

F. N. Özak

Devlet Bakanı

E. Bağış

Adalet Bakanı

S. Ergin

Dışişleri Bakanı

A. Davutoğlu

Bayındırlık ve İskân Bakanı

M. Demir

Tarım ve Köy İşleri Bakanı

M. M. Eker

En. ve Tab. Kay. Bakanı

T. Yıldız

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE SURIYE ARAP CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ARASINDA DİCLE NEHRİNDEN SU ÇEKİLMESİ İÇİN SURIYE
TOPRAKLARINDA POMPA İSTASYONU KURULMASI KONUSUNDAKİ
MUTABAKAT ZAPTI**

Bundan sonra Taraflar olarak adlandırılacak olan Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Suriye Arap Cumhuriyeti Hükümeti,

- i. İyi komşuluk ve dostluk ilişkileri ve devam eden stratejik işbirliği çerçevesinde su konusunda işbirliği geliştirilmesi ve dayanışmanın artırılması amacıyla,
- ii. Her iki ülkenin sulama, gıda ve kalkınma için su ihtiyacını dikkate alarak,
- iii. 13 Ekim 2009 tarihinde Halep ve Gaziantep'te gerçekleştirilen Türkiye-Suriye Stratejik İşbirliği 1. Bakanlar Toplantısı sırasında üzerinde mutabakat sağlanan hususları kabul ederek, taraflar aşağıdaki hususlar üzerinde mutabık kalmışlardır.

MADDE 1

Suriye kendi ihtiyaçlarına binaen Madde 4'te belirtilen sulama suyu miktarını kullanmak üzere, Dicle Nehri'nin Türkiye ile Suriye arasında sınır oluşturduğu bölümde, Suriye topraklarında bir pompalama istasyonu kuracaktır.

Suriye tarafı, Türk tarafına yukarıda belirtilen istasyonun etüd, planlama, proje ve inşasına ilişkin her türlü bilgiyi ve yıllık çalışma planlarını sunacaktır.

MADDE 2

Suriye tarafı, pompalama tesisinin inşası ve bilahare su çekme işlemleri sırasında, Dicle Nehri yatağında bozulmalara ve bölgedeki Türkiye-Suriye sınırını belirleyen talveg hattında değişikliklere neden olabilecek müdahalelerde bulunmayacaktır.

MADDE 3

Pompalama için kazı veya inşa yoluyla bir su çevirme yapısı veya su toplama hacmi yaratılması öngörüldüğü takdirde, Suriye tarafı bu tesisin projesi, inşası ve olası çevresel etkileri hususlarında Türk tarafına her türlü bilgiyi verecek ve Türk tarafıyla eşgüdüm sağlayacaktır.

MADDE 4

Suriye, Dicle Nehri'nden yıllık en fazla 1 milyar 250 milyon m³ su kullanabilecektir. Söz konusu toplam miktarın aylara göre dağılımı aşağıda sunulmaktadır.

<u>Ay</u>	<u>Kullanım (m³/s)</u>	<u>Hacim (milyon m³)</u>
Ekim	15	40
Kasım	15	39
Aralık	10	27
Ocak	15	40
Şubat	25	60
Mart	90	241
Nisan	100	259
Mayıs	100	268
Haziran	50	130
Temmuz	25	67
Ağustos	15	40
Eylül	15	39
Toplam		1250

Suriye tarafı, yukarıda belirtilen tabloda kayıtlı su miktarlarına göre, Dicle Nehri'nden pompalama yerinde ve zamanında nehrin akışı oranındaki suyun elverdiği ölçüde aylık ortalama su miktarını kullanabilir.

MADDE 5

Suriye tarafı pompalama tesisi aracılığıyla Dicle nehri'nden kullandığı aylık ortalama su miktarlarını her ayın ilk haftası içinde, düzenli olarak diplomatik yollardan Türkiye'ye bildirmeyi taahhüt eder.

MADDE 6

Türkiye, Suriye ve Irak arasında Dicle-Fırat nehirleri sularının nihai tahsis anlaşmasına varıldığı zaman, anılan nehirlerden Suriye'nin payına düşen toplam miktar, bu Mutabakat Zaptı'nın 4. Maddesi'ne göre, Suriye'nin Dicle Nehri'ndeki payından düşülecektir.

MADDE 7

Pompalama tesisinin projelendirme ve inşası sırasında taraflarca yürütülecek münferit ve ortak çalışmalarda Türkiye toprakları üzerinde yapılacak her türlü ölçüm ve etüt çalışmaları sonucunda üretilecek veri ve bilgiler ile harita, plan, fotoğraf ve film gibi coğrafi materyaller, müştereken taraflarca aksi kararlaştırılmadığı takdirde, üçüncü taraflarla paylaşılmayacaktır.

Tarafların bu maddede belirtilen yükümlülükleri, bu Mutabakat Zaptı'nın geçerlilik süresine bakılmaksızın devam edecektir.

MADDE 8

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti adına Çevre ve Orman Bakanlığı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü ile Suriye Arap Cumhuriyeti adına Sulama Bakanlığı Su Kaynakları Genel Komisyonu anılan pompalama tesisine ilişkin işbu Mutabakat Zaptı'nın uygulanmasından sorumlu olacaklar ve gerekli eşgüdümü sağlayacaklardır.

MADDE 9

Her iki Taraf, Mutabakat Zaptı'nın yürürlüğe girmesi için kendi ilgili iç işlemlerini tamamlayacaklardır.

MADDE 10

İşbu Mutabakat Zaptı'nın uygulanmasından doğan anlaşmazlıklar, üçüncü bir tarafa başvurulmaksızın, Taraflar arasında dostane istişare ve müzakereler yoluyla çözümlenecektir.

MADDE 11

Taraflardan biri, gerekli gördüğü takdirde, bu Mutabakat Zaptı'nda değişiklikler ve eklemeler yapılması için bir öneri sunabilir ve Tarafların bu değişiklikler veya eklemeler konusunda anlaşmaya varmaları durumunda bu değişiklikler veya eklemeler işbu Mutabakat Zaptı'nın eki olan bir Protokole eklenecektir ve işbu Mutabakat Zaptı'nın 10. Maddesindeki mekanizmaya göre yürürlüğe girecektir.

İşbu Mutabakat Zaptı, Şam'da 23 Aralık 2009 tarihinde, tüm metinler aynı olmak üzere Türkçe, Arapça ve İngilizce ikiye orijinal nüsha halinde imzalanmıştır. Metinler arasında bir yorum farkı ortaya çıkması veya anlaşmazlık durumunda İngilizce metin esas alınacaktır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA
Veysel EROĞLU
Çevre ve Orman Bakanı

SURİYE ARAP CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA
Nader Al BOUNNİ
Sulama Bakanı

